

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

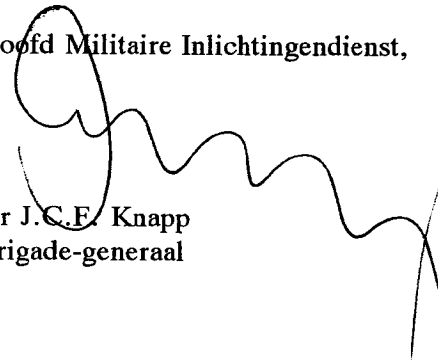
Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/2703	17 november 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 58/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/2703 d.d. 17 november 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

58/95

(Afgesloten 170800A NOV 1995)

Conclusie/voorzicht

Er zijn aanwijzingen dat de Bosnische regeringsstrijdkrachten zich voorbereiden op nieuwe operaties. Ook de Bosnische Kroaten geven aan weinig vertrouwen te hebben in het resultaat van de onderhandelingen over vrede in Bosnië-Herzegovina. Het groeiende wantrouwen tussen Kroaten en Moslims zou zich op korte termijn kunnen uiten in nieuwe onderlinge gevechten.

Er zijn grote interpretatieverschillen gerezen over het vorige week gesloten principe-akkoord over de politieke toekomst van oost-Slavonië. Het is uiterst twijfelachtig of dit akkoord zal bijdragen aan een oplossing voor de problematiek met betrekking tot dit gebied

Bosnië-Herzegovina

Bosnische (Moslim-)media hebben geprotesteerd tegen het feit dat Bosnische Kroaten beperkingen opleggen aan de terugkeer van gevluchte Moslims naar de stad Jajce (centraal-Bosnië). Deze stad had vóór de oorlog een Moslim-meerderheid, maar is in 1992 door de Serviërs veroverd. Enkele maanden geleden is de stad door Bosnische en Kroatische Kroaten heroverd. Sindsdien doen de Kroaten, evenals in andere door hen gedomineerde delen van centraal-Bosnië, pogingen om de terugkeer van Moslims naar die gebieden te verhinderen en het verkeer van de Bosnische regeringsstrijdkrachten (ABiH) tussen centraal- en west-Bosnië onmogelijk te maken. Dit is opmerkelijk, omdat de Bosnische president Izetbegovic en de "president" van de Moslim-Kroatische Federatie, Zubak, vorige week juist opnieuw een overeenkomst hadden gesloten om de samenwerking in Federatie-kader te verbeteren. In die overeenkomst was met name gestipuleerd dat de vluchtelingen naar hun oorspronkelijke woonplaatsen zouden kunnen terugkeren. Soortgelijk Kroatisch optreden is overigens ook gemeld uit andere Bosnische plaatsen, zoals Bugojno, Mrkonjic Grad en Sipovo. Daaruit blijkt dat er weerstand blijft bestaan tegen samenwerking met de Moslims.

De plv bevelhebber van de ABiH, Divjak, heeft verklaard dat er gevaar bestaat voor een nieuwe oorlog tussen Kroaten en Moslims in Bosnië-Herzegovina. Hij zei te betwijfelen of de reguliere Kroatische eenheden (HV) zich inderdaad, zoals is overeengekomen, binnen twee maanden na de ondertekening

[REDACTED]

van een eventueel Bosnisch vredesverdrag uit Bosnië-Herzegovina zullen terugtrekken. Divjak wees erop dat er de afgelopen weken weer op diverse plaatsen gewapende conflicten hebben plaatsgevonden tussen Kroaten en Moslims, en sprak de vrees uit dat deze conflicten op korte termijn zullen escaleren. Deze uitspraak is indicatief voor het wantrouwen dat tussen Kroaten en Moslims blijft bestaan en dat de onderlinge samenwerking zal blijven belasten.

Het is wellicht niet zonder betekenis dat deze uitspraak juist door Divjak wordt gedaan. Hij is een van de weinige overgebleven etnische Serviërs in de Bosnische defensie-top en is de afgelopen jaren weinig in de publiciteit geweest. Dat hij nu in staat wordt gesteld zijn mening te uiten over de spanningen tussen Kroaten en Moslims, kan erop duiden dat de ABiH-leiding de schijn van partijdigheid wil vermijden. Als nevenoverweging zal zeker ook het streven een rol spelen om ten opzichte van de Bosnisch-Servische president Karadzic en diens tegenstanders in het Servische kamp te benadrukken dat niet alle Bosnische Serviërs de lijn van de Bosnisch-Servische president aanhangen.

Kroatische media hebben gemeld dat de vroegere Chef Staf van de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO), Blaskic, is gepromoveerd en benoemd tot Inspecteur van de HV. Deze benoeming volgt kort op de aankondiging van het internationale Tribunaal voor Oorlogsmisdaden, dat Blaskic wordt aangeklaagd voor moord op een aantal Moslim-burgers in centraal-Bosnië in 1993. Met deze aankondiging wil de Kroatische regering kennelijk onderstrepen weinig belang te hechten aan deze uitspraak van het Tribunaal. Bovendien illustreert de benoeming de nauwe betrekkingen tussen de HV en de HVO, twee formeel los van elkaar staande strijdmachten. Het belangrijkste politieke effect is evenwel dat de Kroatische regering zich met deze benoeming in ieder geval niet distantieert van de misdaden van de HVO in het algemeen en Blaskic in het bijzonder ten opzichte van de Bosnische Moslims. Daarmee geeft zij nieuw voedsel aan het reeds bestaande wantrouwen bij de Moslims over de uiteindelijke intenties van de Kroaten, die in de visie van de Moslims sterk afwijkt van hun eigen doelstellingen. Tegen die achtergrond staat de benoeming van Blaskic haaks op de recentelijk herhaalde afspraak om de Moslim-Kroatische samenwerking in het kader van de Bosnische Federatie, met name ook op militair gebied, te verbeteren.

Een andere indicatie van de nauwe samenwerking tussen HV en HVO vormt een recente melding van [REDACTED] in Kroatië, die officieren van de HVO heeft waargenomen in de omgeving van oost-Slavonië. Wellicht hopen de Bosnisch-Kroatische militairen op deze wijze ervaring op te doen met (voorbereidingen op) een militaire operatie. Zoals bekend bevinden zich HV-eenheden in Bosnië-Herzegovina. Er worden ook regelmatig voertuigen van de HVO waargenomen in Kroatië zelf. Blaskic is niet de eerste Bosnische Kroaat die, na een functie in de HVO te hebben bekleed, wordt benoemd in het ministerie van Defensie in Zagreb. Tenslotte is hij in zijn functie van Chef Staf van de HVO opgevolgd door een generaal uit Kroatië zelf. Uit al deze berichten blijkt hoe nauw de betrekkingen tussen beide Kroatische krijgsmachten in de praktijk zijn. Bovendien lijkt de aanwezigheid van HVO-militairen bij oost-Slavonië erop te wijzen dat de Kroatische leiding en de HVO rekening houden met nieuwe strijd, ook in Bosnië-Herzegovina.

[REDACTED]

De regering van Herceg-Bosna, de "Kroatische Republiek" in Bosnië-Herzegovina, heeft verklaard aanspraak te maken op de Posavina-regio in noord-Bosnië. Als argument werd gebruikt dat de Kroaten in deze regio sinds jaar en dag de meerderheid vormden en hebben bijgedragen aan de strijd tegen de Serviërs. Onderstreept werd dat, indien er geen voor de Kroaten aanvaardbare regeling kan worden getroffen (in ruil waarvoor recentelijk veroverd gebied in west-Bosnië werd aangeboden), de Kroatische onderhandelaars in Dayton de besprekingen zullen verlaten. Indien de Kroaten in deze opstelling volharden, neemt de kans op succes in Dayton nog verder af. Zoals bekend is de Posavina-corridor van cruciaal belang voor de Bosnische Serviërs, omdat het de enige verbinding vormt tussen de "Servische" gebieden in oost- en west-Bosnië. Mogelijke Kroatische aanspraken op grotere delen van noord-Bosnië dan het tot nu toe door hen gedomineerde gebied rond Orasje zullen voor de Serviërs bij voorbaat onaanvaardbaar zijn. Ook voor de Moslims kunnen de Kroatische aanspraken problemen opleveren, omdat delen van de Posavina-corridor, met name de gebieden rond Brcko waar de corridor het smalst is, vóór de oorlog een Moslim-meerderheid hadden. De Kroatische aankondiging onderstreept tegen die achtergrond dat ook de Kroaten weinig vertrouwen hebben in een positief resultaat voor de besprekingen in Dayton.

Er is sprake van ABiH-troepenversterkingen in het gebied ten noorden van Tuzla. Hoewel deze voor een deel gerelateerd kunnen zijn aan de situatie in oost-Slavonië, waar de militaire spanning nog onverminderd hoog is, ligt meer voor de hand dat de ABiH nieuwe operaties voorbereidt rond de Posavina-corridor. Zoals reeds eerder gemeld, is de Bosnische politieke en militaire top voorstander van voortzetting van de strijd in Bosnië-Herzegovina tot een volledige Servische nederlaag. Denkbaar is dat de ABiH nog vóór er een vredesregeling gesloten zal worden een poging zal doen om de Posavina-corridor, die bij Brcko slechts enkele kilometers breed is, volledig af te sluiten. Dit zou de Servische bereidheid tot instemming met een vredesverdrag nog verder doen afnemen. In ieder geval moet rekening worden gehouden met nieuwe strijd in Bosnië-Herzegovina, waarbij het initiatief waarschijnlijk van Bosnische zijde zal uitgaan.

De Bosnische regering heeft officieel geprotesteerd tegen, wat werd genoemd, "geweld tegen de natuur" door de Snelle Reactiemacht (RRF) van UNPROFOR op de berg Igman bij Sarajevo. Met name het zonder toestemming vellen van bomen werd bekritiseerd. In de betreffende brief werd aangegeven dat in ieder geval schadevergoeding zal worden geëist, maar tevens werd onderstreept dat de Bosnische regering bij herhaling van de incidenten de betreffende eenheden de toegang tot de berg Igman zal ontzeggen. Deze uitspraak is in ieder geval illustratief voor de meer kritische houding die de Bosnische autoriteiten de afgelopen maanden hebben aangenomen ten aanzien van VN-eenheden. Vermoedelijk bestaat er echter ook een verband met recente meldingen dat de ABiH nieuwe eenheden heeft overgebracht naar de omgeving van Sarajevo. Dit kan een indicatie zijn dat het Bosnische opbevel ook in die regio voorbereidingen treft voor nieuwe operaties. De aanwezigheid van RRF-eenheden kan in dat kader worden gezien als een complicerende factor.

Volgens Servische meldingen hebben eenheden van de HV de afgelopen dagen nieuwe aanvallen uitgevoerd op Bosnisch-Servische stellingen in de omgeving van de stad Trebinje (zuid-Herzegovina). Zoals reeds eerder gemeld, had de HV enkele weken geleden additionele eenheden overgebracht naar de

omgeving van Trebinje als reactie op Bosnisch-Servische artilleriebeschietingen op de nabijgelegen Kroatische havenstad Dubrovnik. Verschillende Kroatische topfunctionarissen hadden de afgelopen maanden maatregelen aangekondigd om Dubrovnik te vrijwaren voor nieuwe beschietingen. Waarschijnlijk past het gemelde HV-optreden in dat kader. Om het gestelde doel te bereiken zou echter in de praktijk de verovering van Trebinje noodzakelijk zijn. In dat geval zouden delen van Herzegovina en Montenegro binnen bereik van de Kroatische artillerie komen.

Kroatië

Er zijn grote meningsverschillen ontstaan over de interpretatie van het akkoord dat vorige week is gesloten over de politieke toekomst van oost-Slavonië. Woordvoerders van de Kroatische regering hebben inmiddels aangegeven de bepaling dat Kroatië de soevereiniteit over het gebied bezit zodanig te interpreteren, dat Kroatische overheidsdiensten verantwoordelijk zullen zijn voor de handhaving van de openbare orde in het gebied en voor het toezicht op de grens met "Joegoslavië". In dat kader zou tevens de Kroatische Kuna het officiële betaalmiddel moeten zijn. Zij hebben maatregelen aangekondigd om de terugkeer van (Kroatische) vluchtelingen naar het gebied mogelijk te maken. De lokale Serviërs daarentegen pleiten voor de stationering van een internationale troepenmacht onder VN-auspiëns om toezicht te houden en zijn tegen aanwezigheid van Kroatisch overheidspersoneel gedurende de overgangperiode van (vermoedelijk) twee jaar. Zij hebben verklaard dat vluchtelingen uit andere delen van de voormalige Krajina zich kunnen vestigen in oost-Slavonië. Door die maatregel zouden tevens de verkiezingen die in de loop van de overgangperiode zullen moeten worden gehouden, in Servisch voordeel kunnen worden beïnvloed. Deze melding wijst erop dat er grote meningsverschillen blijven bestaan over de toekomst van oost-Slavonië. De lokale Serviërs hebben slechts met het genoemde akkoord ingestemd onder dreiging van een Kroatische aanval en onder druk van de Servische president Milosevic, die hoopt op deze wijze de opheffing van de sancties tegen "Joegoslavië" dichterbij te brengen. In de praktijk lijkt het weinig twijfel dat de Kroatische Serviërs voorkeur blijven geven aan aansluiting bij "Joegoslavië".

[redacted] in Kroatië maakt melding van Kroatische troepenversterkingen bij het schiereiland Prevlaka in het uiterste zuiden van de republiek. Voor zover bekend betreft het met name versterking van de defensieve posities rond het schiereiland. Zoals bekend maakt "Joegoslavië" aanspraak op het strategisch gelegen schiereiland, omdat het de uitgang van de "Joegoslavische" marinebases beheerst en in de oude Joegoslavische Federatie voortdurend in gebruik is geweest van het Joegoslavische Volksleger. Hoewel daarvoor geen concrete indicaties bestaan, is niet uitgesloten dat Kroatië rekening houdt met mogelijke "Joegoslavische" pogingen zich meester te maken van Prevlaka.

Servië/Montenegro

De leider van de Servische Vernieuwingsbeweging (SPO), Draskovic, heeft gesteld dat zich in zijn land een sfeer opbouwt waarin de Servische onderhandelaars in Dayton na afloop van de besprekingen "met getrokken dolken" zullen worden verwelkomd, omdat zij de Servische nationale belangen hebben verkwanseld. Hij onderstreepte dat de Servische bevolking zich liever doodvecht dan een resultaat van de besprekingen te accepteren dat niet aan haar verlangens voldoet. Deze uitspraak is opmerkelijk, omdat Draskovic er kennelijk van uitgaat dat de Serviërs in Dayton de grootste concessies zullen doen

en daardoor een groot-Servische staat onmogelijk te maken. In het verleden heeft Draskovic vaker uiting gegeven aan nationalistische opvattingen die niet onderdoen voor die van Milosevic of Karadzic. De bovengenoemde uitspraken kunnen echter worden gezien als felle kritiek op de Servische president, die de Servische delegatie naar de onderhandelingen in Dayton leidt. Ook dit is opmerkelijk, omdat er tot voor kort besprekingen zijn gevoerd over deelname van de SPO aan de Servische regering. De kritiek van Draskovic op Milosevic kan erop wijzen dat deze besprekingen zijn mislukt.